

דף פח.

עין משפט א.

יו"ד סימן קכו פ"ה ג.

ג. ה. עד אחד נאמן באיסורין להתיר אבל לא להחמיר **ב**.

הגה: י"א בדבר שיש לברר כגון שאחד אומר לו בא ואראך עכו"ם מנסך יינך צריך לחוש **ל** לדבריו.

הגה: וכל דבר שלא איתחזק לא להיתר ולא לאיסור, עד אחד נאמן עליו אפי' לאוסרו **מ**.

הגה: כל היכא שאיתחזק דבר איסור כגון טבל או חתיכת בשר שאינה מנוקרת אין העד נאמן עליו להתירו **ב** אלא א"כ בידו לתקנו.

כ. ב"י היכא דלא איתחזק איסורא, והרא"ש בפ"ג דמועד קטן דף ל"ה דגמרינן לה "ומספרה לה" לעצמה.

וכתב הש"ך בס"ק כ"ג לפרש דברי השו"ע דהיינו שנמצא עד אחד נאמן באיסורין להתיר אפי' בלא שתיקת הבע"ד שתהיה כהודאה אבל להחמיר לא נמצא שעד אחד יהיה נאמן בלא שתיקת הבע"ד, דממ"נ היכא דלא איתחזק לא להתיר ולא לאסור אסור מספק בלא העד והיכא דאיתחזק להיתר אין העד נאמן לאסור אם לא שבידו, וכמו בסעיף א'.

ל. פ"י שצריך לילך עמו אבל אם הלך עמו ולא מצאו לעכו"ם אין כאן איסור. כ"כ הט"ז בס"ק ה'. וכתב הש"ך בס"ק כ"ד דאפי' הבע"ד או אפי' עד אחד מכחישו נאמן בדבר דאיכא לברורי, כך מוכח בש"ס ובפוסקים.

מ. היינו אפי' בלא שתיקת הבע"ד כגון שאינו לפנינו או שאומר איני יודע. ש"ך ס"ק כ"ה. וכתב הש"ך בס"ק ה' אע"ג דבלאו הכי אסור מספק מ"מ חשיב עדותו לודאי איסור ונפ"מ לענין ספק ספיקא.

נ. ואפי' אין עתה בידו לתקנו כ"כ התוס' בגיטין דף ב' ע"ב ד"ה ע"א, ובעירובין נ"ט ע"א ד"ה ותחומין ודלא כחולקים. ביאורי הגר"א אות כ"ה.

וכתב הט"ז בס"ק ו' דמיירי שהבשר כבר נחתך לחתיכות קטנות אבל כל שניכר בו ניקור ודאי דנאמן שהרי אנו רואים אותו שהוא מנוקר, ואין לחוש שניקרו מי שאינו בקי בניקור, ועיין עוד מה שתמה על דברי הרמ"א, ובנה"כ כתב דהעיקר כדברי הרמ"א.

הגה: היו ב' חתיכות אחת של היתר והשניה של איסור נאמן העד ^פ לומר זה היתר וזה איסור.

הגה: אדם נאמן על שלו אפי' איתחזק איסורא.

הגה: מי שאומר פלוני חכם הכשיר לי והחכם מכחישו, עיין בסי' קפ"ה.

הגה: אם לגבי עדות אנו אומרים דין הפה שאסר הוא הפה שהתיר ^ע, עיין באבן העזר סי' קנ"ב.

הגה: אשה נאמנת לומר בדבר איסור תיקנתיו ודוקא בודאי איסור כגון ניקור בשר וכדומה אבל בספק איסור או איסור שיש בו צדדים להקל ^פ אין אשה נאמנת דדעתה קלה להקל.

הגה: קטן אין לו דין עד להיות נאמן באיסורין ^צ מ"מ אם הוא חריף ובקי בדבר ויש רגלים לדבריו יש להחמיר אם מעיד על דבר איסור.

הגה: אם הקטן מעיד על איסור דרבנן להקל ולא איתחזק איסורא כגון בדיקת חמץ נאמן שהאמינוהו בדבר דרבנן אבל אם איתחזק איסורא אינו נאמן כלל ^ק.

פ. ואע"ג דאיתחזק איסורא במקום הזה מ"מ בחתיכה זו לא איתחזק האיסור. ש"ך ס"ק כ"ז.

ועל שלו אדם נאמן אפי' איתחזק הואיל ובידו לתקנו. ש"ך ס"ק כ"ח מהרא"ש.

ע. בגאון ציין למשנה בכתובות י"ח ע"ב.

פ. וכן דבר שיש בו טירחא אין האשה נאמנת דנשים עצלניות הן והוסיף דנשים נאמנות על ניקור רק על חלק הקדמי אבל בחלק האחורי שיש בו טירחא יתירא אינם נאמנות. כ"כ מהמהרש"ל. ש"ך ס"ק ל'. ובדבר שנאמנת אפי' באיסור תורה כיון שבידה ופשוט הוא.

צ. מיירי כשאין הבע"ד שותק ומודה אלא אומר איני יודע אבל בשותק מחמת הודאה הקטן נאמן, כך משמע מריב"ש סי' רמ"ה. ש"ך ס"ק ל"א. ועוד כתב דאם הקטן בידו נאמן אפי' להוציא דבר מחזקתו להתיר או לאסור, ועיין באו"ח סי' תל"ו וביו"ד סוף סימן מ"ח.

ק. כתב בביאורי הגר"א אות ל"ב, דהכלל הוא כי בדבר שבידם לתקנו אפי' אשה וקטן נאמנים אפי' בדאורייתא כמו שחיטה באשה וקטן היודע לשמור גופו ודוקא שאין טורח. כמ"ש התוס' בגיטין או כשיש ספק וצד להקל שבזה אין נאמנים ע"ש עוד.

עין משפט ב.

אה"ע סימן יא סעיף א

א. קינא לה בעלה ונסתרה^ר, ולא שתתה מי המרים אסורה לבעלה, ואחרי שבעלה גירשה אסורה לזה שנתייחדה עמו, ואם נישאת לו תצא אפי' יש לה בנים ממנו^ש. אבל מבעלה אין מוציאים אלא אם כן נסתרה אחרי הקינוי.

ב. אם לא קדם קינוי רק שבאו עדים^ח שנסתרה עם איש זה ובא ומצאה שעומדת על המטה וחוגרת, או יוצאים ממקום אפל, או מנשקים^א זא"ז, או נכנסו זא"ז והגיפו הדלתות אחריהם^ב, או דבר מכווער אחר. אם הוציאה בעלה משום דבר מכווער זה, לא תנשא לנטען. ואם נישאת תצא, אך אם היו בנים^ג לנטען ממנה לא תצא.

ג. במה דברים אמורים כשיצא^ד קול דלא פסיק יום ומחצה, ולא היו

ר. מגמ' סוטה כ"ז ויבמות כ"ד וכ"ה. ולא שתתה מי המרים בין שלא רצה בעלה להשקותה בין שלא רצתה היא, ודבר זה צ"ע אם עומדת וצווחת טהורה אני ורוצה לשתות ובעלה מעכב למה תאסר לנחשד. ח"מ. וה"ה דאשה זו אסורה לכהן אחרי מיתת בעלה.

ש. ובזה"ז אם בעלה רוצה לגרשה בעדי כיעור בע"כ רשאי, דבזה לא תיקן ר"ג. כ"כ מהר"ם מלובלין ודלא כרש"ל. כ"כ הב"ש בס"ק ו'. ומשמע מהשו"ע דאף לצאת ידי שמים אינו חייב להוציאה.

ת. ובעיני עדים כשרים ולא קרובים. כ"כ הב"ש בס"ק י"ב משב"י.

א. הח"מ מסתפק האם כל זה דוקא בצירוף כיעור ששהו לפני כן שיעור כדי טומאה, או אף בלי שהו חיישינן שנטמאה פעם אחרת, ועיין בשו"ת הרב מזרחי סי' כ"ה.

ב. היינו במנעול. כ"כ הרשב"א.

ג. כן פירש הרי"ף דחוזר על הנטען כ"כ הגאון. ורמב"ם ורא"ש פירשו דאע"פ שיש בנים מהראשון תצא.

ד. כתבו הרש"ל והב"ח דהקול לא מכח העדי כיעור, אלא מדבר אחר. כ"כ הב"ש ס"ק ט"ו.

אויבים לאף צד. ואם ה' חסר דבר מכל הנ"ל, אם נישאת לנטען' לא תצא, אפי' אין לה בנים ממנו. ואפי' בא עד אחד' ואומר שזינתה עמו לאו כלום.

הגה: ד. עדי כיעור מצטרפים ה' דשאני מעדי קידושין, ואף שראו זה אחר זה וכיעורים שונים.

אה"ע סימן קעח פעיף ט

ט יד. לא קינא לה, ועד אחד מעיד שזינתה והיא שותקת ט, אם הוא נאמן בעיניו ודעתו סומכת עליו כשנים יוציא ויתן כתובה, ואם לאו מותרת לו.

הגה: טו. האשה בעצמה שאמרה לבעלה שזינתה אם מאמינה ודעתו סומכת עליה חייב להוציאה, אך אין כופין אותו. וה"ה כשיש רגלים לדבר

ה. מלשון זה משמע דלא תנשא לכתחילה, ויראה דאף מכח הקול בעלמא לא תנשא דירחיק עצמו מלזות שפתיים, כמו הנטען מהשפחה והנוכרית. כ"כ הח"מ.

ו. מגמ' קידושין ס"ו, מההוא סמיא.

ז. ודעת רש"י ביבמות כ"ה דמוציאים אף מבעלה ע"י קול דלא פסיק, אפי' לא הוחזק בבי"ד עם עדי כיעור. כ"כ הב"ש ודוקא אם אין לו בנים ממנה. אבל הח"מ תמה דאף דיש לו בנים מוציאים, דבהרמב"ם להדיא כתוב להיפך. אבל באחד מהם דהיינו קול או עדי כיעור אין מוציאים. ואם בעלה הוציאה בדבר אחד וכנסה הנחשד, מוציאים ממנו אם אין לה בנים מהנחשד דכן משמע מהרי"ף ורמב"ם.

ח. ממדכי ביבמות כ"ה. וה"ה עדי טומאה אע"ג דטומאה שראה זה לא ראה זה. כ"כ הח"מ לפי טעם הב"י דאיסורי דומיא לממון. ומשמע דעד אחד בכיעור לאו כלום, אולם אם מהימן ליה נאמן. כ"כ הח"מ, והב"ש חולק אף במהימן ליה. ובענין עד אחד בכיעור עיין רא"ש יבמות ודעת ר"ת שם.

וה"ה בעד אחד בטומאה לאו כלום אם לא שמהימן ליה כבי תרי דנאמן כ"כ הח"מ והגאון הכריע כהח"מ ודלא כב"ש.

ט. כאן הוסיף השו"ע והיא שותקת, וכן היא גירסת הב"י ועיין בסי' קט"ז, ולדעת המהרש"ל כשהיא שותקת אפי' אינו נאמן בעיניו כבי תרי חייב להוציאה, כיון שהיא שותקת. וגירסתו כאן בהלכה והוא שותק היינו הבעל, שאז דוקא אם נאמן העד בעיניו חייב להוציאה, ואם הוא שואלו מנין לך זאת וכדומה, אינו חייב להוציאה אלא משום לזות שפתיים. ועיין בב"ח ובדרישה בסי' קט"ו ובב"ש.

כמבואר בסי' קט"ו. וי"א דבזה"ז שיש חדר"ג' שלא לגרש אשה בעל כרחא אינו נאמן לומר שמאמינה כדי לגרשה בע"כ^ב, או שמאמין לדברי העד, דחיישינן שמא עיניו נתן באחרת ואומר שמאמינה או שמאמין לדברי העד אע"פ שאינו מאמין. ומנדין אותו על שאומר שמאמינה^ל וגרם לבטל חרם ר"ג. והוא הדין בכל מקום שאינו יכול לגרש בלא דעת האשה מכח שבועה. וי"א כיון שאינו יכול לומר שמאמינה לבטל החרם כופין אותו ומשמש עמה^מ, אע"פ שאומר שמאמין לדברי העד, מאחר שהאשה אינה מודה, או אמרה טמאה אני וחזרה ונתנה אמתלא לדבריה. וי"ח וסוברים דאף בזמה"ז נאמן לומר שמאמין לדבריה או לדברי העד. אבל אם היה לו קטטה עמה לכו"ע אינו נאמן לומר שמאמין לדבריה או לדברי העד.

י. וה"ה החרם שלא לשאת אשה על אשתו או מכח שבועה או המנהג וזה מעכבו שלא לשאת אשה אחרת, וע"כ אומר שמאמינה אע"פ שאינו מאמין. לפ"ז לדעת השו"ע בסי' א' סעיף י' שחדר"ג שלא לשאת אשה על אשתו לא פשטה תקנתו או שהיא רק עד סוף אלף החמישי, וכן בחרם שלא לגרשה בע"כ לא הזכיר מרן השו"ע כלום מזה בסי' קי"ט סעיף ו', והרבה פוסקים כותבים שלא נתקבל חרם זה לדעת מרן, א"כ היה צריך להיות הדין שאם האמינה כבי תרי שחייב להוציאה, אולם מכיון שיש שבועה שלא לשאת אשה על אשתו או שבועה שלא לגרשה בע"כ או מכח המנהג שלא לשאת אשה עליה, לכן גם לדעת מרן השו"ע ישנו חשש שמא עיניו נתן באחרת על מנת שביה"ד יתיר לו לשאת אשה אחרת ולא ישאר עגון, וע"כ חוזר הדין שאינו נאמן גם להשו"ע.

כ. אבל במקרה שמאמינה שזינתה, א"כ רצונה לדבריה בגט, ואין כאן כלל חדר"ג שמגרשה בע"כ, וא"כ מדוע שלא יוכל לומר שמאמינה לגרשה מרצונה, אבל אם נאמר שיש כאן עוד החרם שלא לשאת אשה על אשתו ניחא שאומר שמאמינה כי עיניו נתן באחרת לשאת אותה וע"כ אינו נאמן. או אפשר שאומר שמאמינה ואעפ"כ ישנו חדר"ג שלא לגרשה בע"כ, כגון באשת כהן ואמרה לו שזינתה באונס וע"כ אינה רוצה לקבל גיטה, ומדינא אינו יכול לומר שמאמינה לגרשה בע"כ, ועדיין חדר"ג במקומו, וצ"ע. ועיין פ"ת ס"ק י"ט בשם הנו"ב, ובדין האיש שאמר אשתי זינתה.

ל. במהרי"ק שורש ק"י מביא ב' דעות אם מנדין, ותליא אם נאמן לומר שמאמין לדברי העד או לא, דאם אינו נאמן א"כ אינו עוקר ומבטל תקנת ר"ג.

מ. עיין בפ"ת ס"ק כ"א באריכות מהנו"ב תנינא סי' י"ב על סברת הי"א דכופין אותו והרי א"א להאכיל אדם איסור לדבריו, ולא מצאנו כלל שר"ג החרים בכה"ג שאמר שאסורה עליו, וסיים שאדם לא יפסוק מהרמ"א זה עד שיעיין ביש"ש בפ' ב' דיבמות סי' י"ח. ע"ש.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ג.ד.

יו"ד סימן קכז סעיף ב

ג. ד. מה שצריך באומר לחבירו נתנסך יינך שיהיה בידו ע"מ להאמינו היינו בעושה עמו השומר או הפועל בחינם או בשכר ואינו מפסיד שכירותו כגון שאמר לו נתנסך יינך באונס או ששכרו דבר מועט, אבל אם שכרו הרבה והוא בענין שמפסיד שכרו כגון שאומר לו שנתנסך היין וזה בפשיעתו של השומר או הפועל אפי' אינו עתה בידו נאמן.¹ ואפי' לא אמר לו בפעם הראשונה כשראה אותו ג"כ נאמן.

הגה: ודוקא שאומר שנאסר היין בדרך שהוא גלוי לכל שבזה מפסיד שכרו כגון בפשיעה. אבל אם זה בדרך שאפשר שטעה הפועל שאינו מפסיד שכרו² אע"פ שמפסידו ע"פ הדין אינו נאמן אם לא שבידו.

דף פח:

עין משפט א.ב.ג.

אה"ע סימן יז סעיף מב

מב פא. שניים אומרים מת³ ושניים אומרים לא מת, לא תנשא. ואם נישאת תצא, אם לא שנישאת לאחד מעדיה ואומרת גם היא ברי לי שמת.

הגה: פב. יצא קול שבעלה הראשון חי, אין מוציאין אותה מהשני⁴.

ג. ואפי' הבעלים מכחישים אותו, כ"כ ברי"ו. והש"ך בס"ק כ"א כתב לאפוקי שותק דוקא ומכחישו היינו שאומר לו איני מאמינך וכה"ג, אבל במכחישו בבירור אינו נאמן מיהו במקום דאיתחזק איסורא כגון טבל אין הבעלים נאמנים אלא היכא שבידו לתקנו.

ד. ולא דוקא שטעה בכל שכרו אלא ה"ה אם הטעות שהוא חושב שמקצת שכרו יפסיד והוא סך מועט ג"כ הדין כך. ט"ז ס"ק ד'.

ה. מכתובות כ"ב ע"ב. ואף אם כבר התירוה ע"פ שניים ראשונים תצא מהתירה, דלא אמרינן לא תצא מהתירה הראשון רק בפסולים, אבל אם האחרונים שני כשרים ודאי שתצא, כ"כ הח"מ.

ו. והוא מר"י והביאו הרמ"א.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ד.

אה"ע סימן ו פעיף ו

ו ט. כהן שנשא אחת מהפסולות, מחרימין אותם, ואת כל הנושא ונותן עמם עד שיוציא.

עין משפט ה.

אה"ע סימן יז פעיף לז

זו עא. התירוה ע"פ עד אחד ובאו שנים ואמרו לא מת, אע"פ שנישאת תצא לכו"ע. והיינו בשותקת אבל אם גם היא אומרת^ז ברי לי שמת הוי כתרי ותרי אם העדים השניים הם נשים, ובכה"ג אם נישאת^ק לא תצא, והבעל שנשא אותה אינו נאמן לבדו על עצמו^ר.

הגה: עב. עד אחד אומר מת, ופסולים או נשים רבות אומרות לא מת, הרי כמחצה על מחצה ולא תנשא. ודוקא בלא התירוה עדיין עד שבאו הפסולים, אבל התירוה ואח"כ באו הפסולים, לא תצא מהתירה הראשון^ש, וגם לפני שהתירוה אם נישאת לעד שאומר מת, לא תצא, והוא שגם היא אומרת ברי לי שמת.

הגה: עג. כותים דינם כפסולי עדות במסל"ת, ובלא מסל"ת אינם נאמנים לא

ז. היינו שאומרת אין לבי נוקפי, דאם היה חי היה בא, והיינו ברי לי דידה. כ"כ רש"י אבל הר"ן חלק וכתב שאומרת ראיתיו שמת ועיין בח"מ.

ק. מאחר שנישאת בהיתר, כ"כ הח"מ. ויראה אף שהמתיר היה עד פסול. ועוד יראה דדוקא שנישאת לפני שבאו השניים, אבל אם כבר באו לפני שנישאת בפועל, תצא, ואף באומרת ברי לי, אם לא שנישאת לעד שמתירה לדעת הרמב"ם. אבל בב"ש ס"ק קט"ו משמע דה"ה אם היתירוה לינשא לא תצא מהתירה.

ר. דאין ענין להאמינו משום חומרא דסופו, ואפי' שהיא נאמנת משום חומר שהחמרת עליה בסופה, מ"מ הבעל אינו נאמן, ובעל היינו שיבוא ויאמר אני הוא בעלה הראשון ועדיין אני חי, כן פי' הנ"י בח"מ, ולפ"ז לא סותר דאם נישאת לאחד מעדיה לא תצא כ"כ הח"מ. וכאן תצא מכיון שכאן זה שנשא אותה הוא לא אומר שבעלה מת, אלא אני הוא בעלה הראשון ולכן תצא.

ש. היינו לדעת רש"י והרב המגיד בדעת הרמב"ם, אבל הרמב"ן ורשב"א ונ"י ס"ל דתצא אם לא בנישאת לעד שהעיד לה והיא ג"כ אומרת ברי כ"כ הח"מ. אולם לדעת הרמב"ן אף לאחד מעדיה תצא, ולא מהני לאחד מעדיה אלא בב' נגד ב' אבל בעד אחד נגד אחד, וכ"ש אחד נגד ב' נשים, תצא. ועיין בח"מ.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

לאסור ולא להתיר^ת.

הגה: עד. גוי אחד מסל"ת שמת וגוי שני מסל"ת שחי, אף אם נישאת תצא^א.
והוא שנישאת אחר שבא הגוי מסל"ת השני, אבל נישאת קודם לא
תצא.

עין משפט ו. אה"ע סימן יז סעיף מ

מ עט. אין אומרים שניים כמאה עדים אלא בכשרים, אבל בפסולים הלך
אחר הרוב. וע"כ י' נשים אומרות מת, וי"א אומרות לא מת, לא
תנשא, ואין להקל^ב.

עין משפט ז. אה"ע סימן יז סעיף לו
עיין לעיל עין משפט ה

ת. ממדכי כפ' האשה בתרא והביאו הרמ"א. ועיין בריש סי' ז' ברמ"א בח"מ ובב"ש שם.
והרמ"א כתב שם דמותרת כהמקילים, והח"מ כתב כאן דאסורה דלא כראד"ך.
א. ודלא כרד"ך שכתב דרק להקל נאמן המסל"ת ולא להחמיר, כ"כ הח"מ.
ב. שם במשנה יבמות קי"ז ע"ב.